

СПЕЦКУРС «ОСНОВИ ОРГАНІЗАЦІЇ БЕЗПЕЧНОЇ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ УЧНІВ СТАРШОЇ ШКОЛИ»

Кропивка О.Г.
(Полтава, Україна)

У основу розроблення змісту спецкурсу «Основи організації безпечної життєдіяльності учнів старшої школи» покладаємо *принцип трансдисциплінарності*, ключова ідея якого полягає в об'єднанні різних академічних дисциплін і практики для розв'язання проблеми (Л. Міт, Дж. Кляйн, Д. Мосс, Т. Осборн та ін.).

Аналіз досліджень зарубіжних учених уможливорює сформулювати низку висновків, що:

1) трансдисциплінарність («понад дисциплінами») уможливорює підвищити нереалізований інтелектуальний потенціал того, хто навчається, а також ефективність процесу навчання у цілому (Klein, 2001, с. 4);

2) принцип трансдисциплінарності в освітньому процесі передбачає злиття навчальних дисциплін з метою повноцінного розуміння сучасного світу, природи, збереження здоров'я та безпеки; водночас, у витоках трансдисциплінарних програм (курсів) лежить проблема, у процесі розв'язання якої актуалізують знання з тих дисциплін, які необхідні для цього (Meeth, 1978);

3) у створеному трансдисциплінарному навчальному середовищі той, хто навчається (студенти чи учні), сприймає окремі дисципліни (модулі, розділи) не просто як джерела певного об'єму знань, а як можливість «читання світу з унікальної точки сприйняття» (Moss, 2008).

Ми переконані, що, по суті, принцип трансдисциплінарності як основний принцип конструювання змісту спецкурсу «Основи організації безпечної життєдіяльності учнів старшої школи» забезпечить отримання майбутніми учителями природничих наук нових трансдисциплінарних знань – яким чином якнайкраще здійснювати у майбутній професійній діяльності успішну організацію безпечної життєдіяльності учнів старшої школи.

Визначаючи спецкурс «Основи організації безпечної життєдіяльності учнів старшої школи» як специфічний комплекс знань, який пристосований до викладання, набір процедур та методів змістовних уявлень, його викладання доцільно організовувати з урахуванням необхідності формування компонентів готовності майбутніх учителів природничих наук до організації безпечної життєдіяльності учнів старшої школи.

Мету спецкурсу ми вбачаємо у набутті майбутніми учителями природничих наук системи знань з теоретичних основ безпеки, безпечної життєдіяльності, з проблем основ здоров'я, способів безпечної поведінки в повсякденних і надзвичайних ситуаціях, цивільного захисту населення; знань щодо організації освітнього процесу в ЗЗСО й розуміння значення цих знань для практики формування безпечної поведінки учнів старшої школи, культури безпеки й здорового способу життя.

З урахуванням мети спецкурсу, виокремлюємо такі його *завдання*: опанування майбутніми учителями природничих наук знаннями, вміннями та навичками вирішувати професійні завдання з обов'язковим урахуванням вимог щодо організації безпечної життєдіяльності учнів старшої школи (прогностичні, організаторські, комунікативні, гностичні, дослідницькі та проектувальні уміння); формування мотивації щодо посилення особистої відповідальності за забезпечення гарантованого рівня безпеки життєдіяльності, створення системи знань про здоровий спосіб життя та цивільний захист; формування у майбутніх учителів природничих наук умінь переконати учнів старшої школи у необхідності дотримання правил безпечної поведінки, здорового способу життя, розвитку культури безпеки; допомогти студентам оволодіти основами безпеки життєдіяльності, валеології та цивільного захисту, а також основними методами організації безпечної життєдіяльності, діагностики рівня здоров'я і принципами

підтримки здорового способу життя; використання в педагогічній діяльності новаторських рішень щодо оздоровлення та вдосконалення шкільної освіти, спрямованої на безпечну життєдіяльність учнів.

Окреслюємо й міждисциплінарні зв'язки спецкурсу: у структурно-логічній схемі професійної підготовки майбутнього вчителя природничих наук спецкурс доцільно вводити після вивчення дисциплін «Безпека життєдіяльності та основи охорони праці», «Екологія», «Педагогіка», «Методика викладання природничих наук», «Концепції сучасного природознавства», «Сучасні освітні технології», коли студенти мають достатнє уявлення щодо умов їхньої майбутньої професійної діяльності та функцій вчителя природничих наук. Це забезпечує можливість викладання спецкурсу з урахуванням специфіки майбутньої професійної діяльності студентів – майбутніх учителів природничих наук.

У результаті вивчення спецкурсу «Основи організації безпечної життєдіяльності учнів старшої школи» студенти повинні мати стійкі знання з безпеки життєдіяльності, валеології та цивільного захисту – теоретико-практичні основи для успішної організації безпечної життєдіяльності учнів старшої школи в умовах ЗЗСО. Відтак, до програми спецкурсу ми включили три змістові модулі: «Змістовий модуль 1. Безпека життєдіяльності», «Змістовий модуль 2. Валеологія», «Змістовий модуль 3. Цивільний захист». У такий спосіб ми реалізували принцип модульності до побудови змісту спецкурсу – набір освітнього курсу з окремих блоків – предметних модулів, під час вивчення яких формується цілісна картина світу, образ природи, поняття про умови стабільності середовища життя людини, її безпека. Саме цей принцип в основі розробки змісту програми спецкурсу забезпечить системність викладу навчального матеріалу, логічну його організацію, що сприятиме реалізації дидактичних принципів науковості та системності.

Варто підкреслити, трансдисциплінарність («понад дисциплінами») забезпечує у ході вивчення тем змістових модулів отримання майбутніми учителями природничих наук нових трансдисциплінарних знань – знання з методики організації безпечної життєдіяльності учнів старшої школи (знання форм і методів навчання, ефективних для старших класів ЗЗСО, розробка сучасних засобів навчання, здоров'язбережувальні технології, освітні технології, сучасні інформаційно-комунікаційні технології, знання, як організувати безпечну життєдіяльність школярів тощо).

Удосконалюючи інформаційне забезпечення системи професійної підготовки майбутніх учителів природничих наук шляхом розробки спецкурсу «Основи організації безпечної життєдіяльності учнів старшої школи», цілісність змісту знань у його програмі втілюється через: природоузгодженість цілей підготовки майбутніх учителів природничих наук до організації безпечної життєдіяльності учнів старшої школи, науковість та інтеграцію знань про природу (природне й соціальне довкілля), різні небезпеки, безпеку життєдіяльності, валеологію, цивільний захист; відповідність основних наукових ідей змісту програми, навчально-методичного забезпечення для впровадження спецкурсу сучасним науковим ідеям; оптимальну кількість загальних закономірностей, вибраних для організації в цілісність навчального матеріалу в навчально-методичному комплексі спецкурсу; структурування навчального матеріалу таким чином, щоб кожна дидактична одиниця виступала як фрагмент цілісності знань, що містить ядро теоретичних узагальнень та практичної спрямованості на організацію безпечної життєдіяльності учнів старшої школи.

Список використаних джерел:

1. Klein J. Th. Transdisciplinarity: Joint Problem Solving Among Science, Technology, and Society: An Effective Way for Managing Complexity / Julie Thompson Klein. – Birkhäuser, 2001. – 332 p.

2. Meeth L. Interdisciplinary studies: A matter of definition / L. Meeth // *Change*. – 1978. – Issue 7. – № 10.
3. Moss D. Interdisciplinary Education in the Age of Assessment / David M. Moss. – NY :Taylor & Francis, 2008.– 205 p.

СПЕЦИФІКА ПЕРЕКЛАДУ ЗАГОЛОВКІВ НІМЕЦЬКОМОВНИХ ГАЗЕТ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ

Курашов В.
(Київ, Україна)

Газетна преса завжди відігравала важливе значення в культурному, суспільно-політичному житті людства. Вона є не тільки індикатором політичних, економічних, культурних та соціальних проблем суспільства, своєрідним «дзеркалом» подій, що відбуваються навколо, а й помічником людини у виборі життєвих смислів, орієнтирів, пріоритетів. В газетних публікаціях ключову роль відіграє заголовок, що є дієвим засобом впливу на читача. Заголовок покликаний виразити основну мету інформаційного повідомлення, привернути увагу читача, викликати у нього зацікавленість, інтерес до змісту надрукованого матеріалу, допомогти зорієнтуватися в розмаїтті інформації. Він формує ставлення читача до публікації, сприяє розумінню авторської позиції в розкритті тієї чи іншої теми, висвітленні події, тлумаченні того чи іншого факту. Тож, можна стверджувати, що заголовки значною мірою впливають на прочитання того чи іншого тексту.

Влучно підібраний заголовок може стати не просто засобом привернення уваги й привабити читача прочитати увесь текст, а ще й передати все звернення цільовій аудиторії, стати ретранслятором певної ідеї, закликом до дій. Створення таких заголовків вимагає від авторів не тільки наявності фахової підготовки, а й широкоформатного світогляду, добре розвиненого мовно-лінгвістичного інтелекту, сформованих навичок критично мислення й креативних умінь. Такими уміньми, навіть, у більшій мірі повинен володіти й професійний перекладач.

У наукових працях проблема дослідження заголовків газетних публікацій та їх перекладу висвітлювалася й знайшла своє відображення в різних аспектах: вивчення структури, синтаксичної природи, функціонального розвитку, семантики, стилю, прояву законів заощадження мовних засобів, використання фразеологізмів у заголовках, лексико-семантичні особливості газетних назв, особливості шрифтового оформлення та ін. За базову основу дослідження ми використали праці українських та зарубіжних учених, що стосувались проблеми перекладу газетних заголовків, а саме: Кійка Ю.Є. [1], Різуна В. В. [2], Брінкера К. (Brinker K.) [3].

З метою вивчення специфіки перекладу газетних заголовків німецькомовних газет у роботі був обраний порівняльний метод дослідження. При опрацюванні газетних заголовків зверталась увага на інформаційний зміст заголовка (використання різних повнозначних частин мови); структуру та мету висловлень речень у заголовках, а також стилістичні засоби для влучного вираження головної ідеї статті (фонетичні, графічні, лексичні та ін.). Вивчалися німецькомовні газетні видання європейських країн, серед яких: «Das Bild», «Der Blick», «Der Spiegel», «Süddeutsche Zeitung» (Німеччина), «Neue Brücher Zeitung» (Швейцарія), «Die Presse» (Австрія), що займають провідне місце серед світових лідерів мас-медійного ринку. В цих газетах аналізувалися заголовки, що висвітлювали одні й ті самі резонансні події, що відбувалися у світі. При опрацюванні газетних заголовків зверталась увага на інформаційний зміст заголовка (використання різних повнозначних частин мови); структуру та мету висловлень речень у заголовках, а також стилістичні засоби для влучного вираження головної ідеї статті (фонетичні, графічні, лексичні та ін.). Коротко охарактеризуємо деякі з них.